

СТРАЖА

ОБОДОУМНИ ОРГАН ЈАВНОГ МИШЉЕЊА

Адреса за телеграме:
 „СТРАЖА“ — БЕОГРАД
 Преплата за Србију
 на пошти:
 на годину дин. 12.—
 „ шест месеци „ 6.—
 „ три месеца „ 3.—
 „ један месец „ 1.—
 Преплата за иностранство
 на пошти:
 на годину дин. 30.—
 „ шест месеци „ 15.—
 „ три месеца „ 7.50

Стан редакције и админ.
 Космајска ул. бр. 22.
 Огласи се дају у админист.
 — Цена утврђена —
 Неплаћена се писма не
 примају. Рукописи се не
 враћају.
 Писма, рукописе, новац и
 све остало што се односи
 на лист, слати власништву
 листа

ТЕЛ. ОФИС УРЕДНИШТВА 1092

Излази сваки дан у 6 ч. пре подне

ТЕЛЕФОН ШТАМПАРИЈЕ 1092

Питање о кирији

Пуштамо овај чланак нашег пријатеља, — ситног газде, иако се са његовим предлогом у свему не слажемо. У сутрашњем броју изнећемо наше гледиште.

Уредништво.

Ближи нам се први новембар, дан који је за газде радостан а за кираџије — немио. У овим озбиљним и тешким данима нехотиче намеће нам се питање: како стојимо са плаћањем ставарине? Може ли се данас у опште наћи златна средина кроз коју би се могли извући, а да не учинимо на жбо ни газдама, ни кираџијама? —

Ако ово питање узмемо озбиљно и беспристрасно у претрес вађићемо да је правда и на једној и на другој страни.

Није ово први рат, па да се може рећи, — нека, нека чекају газде на ставарину, — платиће им се.

Ово је већ вољом Божијом четврти рат, а и газде су људи са стомаком и желудцем, који траже хране. Да би утолели овом природном процесу нису у стању да начну своје куће, па да се сахране циглом и малтером.

Већи део наших газда људи су средњег имовног стања, што су уложили своје капитале у куће и зграде те на тај начин створили себи извор за живот. Од тих прихода плаћају држави порез и друге пререзе, крпе свој уложени капитал, и исхрањују себе и породицу. Ова мучна и не баш најсигурнија egzистенција наших газда, везана је са извесним сличним дужностима које везују и све кираџије а то је војна дужност. И газде су вапустиле своје домове и отишле на бранич Отаџбине као и кираџије. И они су оставили своје породице истина у сопственим кућама али без икаквих средстава за живот сем кирије. Али кираџа се не плаћа. За што? — Зато што су храниоци и кираџије отишле на границу.

За кираџију, војног обвезника односно породицу брине се у неколико и општина, која даје своју месечну потпору његовој породици, док су међутим породице газда искључене и од те благодети. Његова незбринута породица ако хоће да живи, нека се храни ако може циглом и малтером.

На газде ни кираџије нису невољи. Право

је да се ратници и браноци наши, у сваком погледу заштите али онда не треба чинити разлике, међу њима, и терације правде, требало би да стоје на златној средини.

Та средина изшла би се једним згодним законским предлогом који би омогућио живот како газда тако и кираџија.

Довде док закон не би ступио у живот, могао би надлежни министар ово решити једним расписом.

Та средина постигла би се на овај начин:

— Дуг целокупне ставарине да се до 1-ог новембра редуцира на половину. Текућа пак, кирија од 1-ог новембра да се отплаћује поред редовне текуће кирије са 5 од сто онда када у земљи наступе редовне прилике.

Они државни и приватни чиновници, који за време рата примају своју пуву плату, дужни су од 1-ог новембра 1914 г плаћати редовно и текућу месечну кирију, са 5 од сто редуциране дужне кирије.

На овај начин би се могло и газдама и кираџијама а тако би било и право, да се ратницима на овај начин изађе на сусрет.

Ситуација

На нашим фронтима

Ваљева, 24. окт.

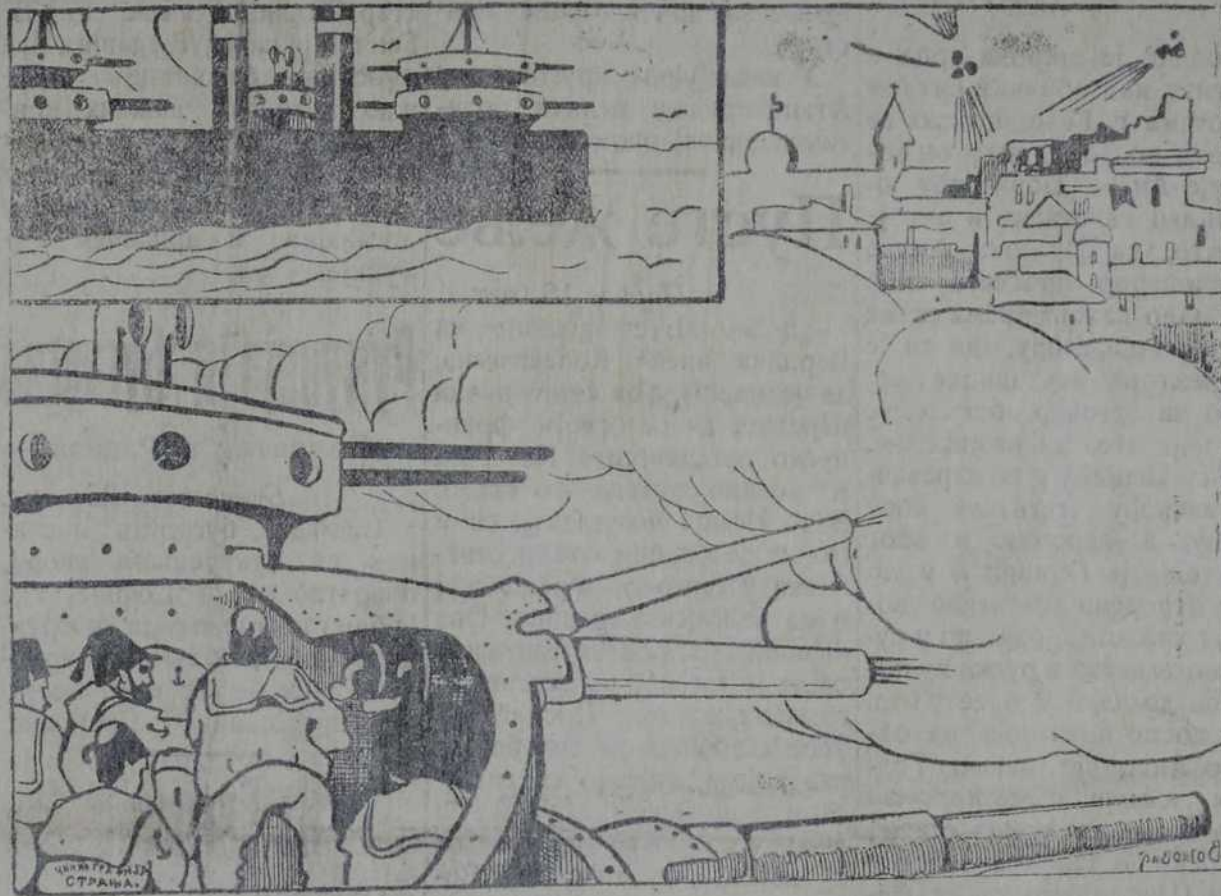
У току дана 22. октобра ни на једном фронту није било ничег значајнијег.

У току ноћи уочи 23. октобра непријатељ је снажно напао наше положаје југо-источно и јужно од Шапца. Напад на наше положаје југо-источно од Шапца енергично је одбијен, а напад на положаје јужно од Шапца преухитрен је испадом наших трупа, којом је прилаком непријатељ у паничном бегству испустио своје прихватне положаје. Непријатељ је претрпео веома велике губитке. У наше је руке пало око 200 његових тешко рањених војника а из разбојишту је остало преко 500 његових мртвих војника.

Ове исте ноћи непријатељ је после дуге припреме, артиљерском и пешадском ватром нападао наше положаје на Бораћи и Гучеву, али су и ови напади одбијени.

На осталим фронтима није било ничег значајнијег.

Руско-турски рат

„Хамидија“ бомбардује Новоросијеки!

— Турске замке. — Дражање Бугарске. —

Париз 18. окт.

Прекид дипломатских односа, а можда и рат, неизбежни су изеђу Сила Тројног Споразума и Турске.

„Тан“ уверава Турке, да њихова ординарна замка неће ни мало изменити план руског генералштаба, да из Пољске уклони ма и један руски корпус, који је одређен против Немачке и Аустрије, јер Русија располаже довољним средствима, да у Цариграду осете њено незадовољство.

Листови објављују изјаве Маџарова, бугарског посланика у Петрограду, да Бугарска неће никако ићи против Русије и њених савезника.

— Енглеска и рат —

Лондон 20. окт.

Овде још има наде, да ће се спречити рат са Турском. Амбасадор турски још у Лондону.

Коминике енглеске владе.

Енглеско министар. спољних послова објавило је дугачак коминике, у коме се вели, да је турска влада, без предходне објаве, пресекала телеграфски саобраћај између лондонског министар. спољних послова и цариградске енглеске амбасаде. Ово акту без сумње ће следовати друга насилна дела и следе-

ска влада мора предузети нежне мере за заштиту енглеских интересе против напада, а нарочито у Егијату.

— Изгледи за мирно решење —

Атина 20. окт.

Из Лондона јављају, како Порта још није одговорила на тражено објашњење, које јој је захтевала Русија, али постоји чврста нада, да ће њен одговор бити такве природе, да ће се спречити деља непријатељства.

Рат и француска штампа

Руски сукоб са Турском заузео је сву штампу, која доноси вести о одласку амбасадора. „Тан“ пише, да ће ступање Турјак имати одзива на Балкану а то изазива помисао, да су се Немачка и Аустрија ослањале на мржњу и обећања неких управљача Балканског Полуострва. Италија, услед компликација на истоку Средоземног Мора,

мора се упитати, да ли би било опортуно да остане при својој резерви у Јадранском Мору. Немачка и Аустрија можда ће увидети да им је лакше било побунити против Султана Арапе и друге народности у Турској, којима су већ досадила турска гонења, но прокламовати свети рат против Русије, Енглеске и Француске. Француска Академија је јуче

изгласала ово решење: Протестујемо против свију немачких тврђења, којима они лажно набадују на Француску или њене савезнике одговорност за рат. Академија протестује против сваке очевидне и аутентичне негације грозних дела, које је извршила немачка војска, и у име француске цивилизације и човечности осуђује повреду белгиске неутралности, убиство жена и деце и дивље уништење споменика прошлости, палење лувенског универзитета и катедра у Ремсу и покушаје палења париског Нотр Даме, и јављају своје дивљење војскама, које се боре као што се ми боримо, против коалиције Немачке и Аустрије и са дубоким узбуђењем шаље поздраве француским војницима која, обузети врлинама својих предака доказују да Француска још није изумрла.

Епиграм

Ви знате за државу
 Са именом „Неутралне,
 Чини ми се биће код ње,
 — „Помоз“ Бог на обадве стране.“
 Ђ-ца.

† Андра Борђевић

Дубоко тронут вешћу о смрти својега негдашњег одличног ђака и доцније уваженог колеге Андре Борђе-

нића ја у име своје и у име правничког удружења, као његов председник, дубоко уцвелењеној породици овако јавно изјављујем искрено саучешће у њеној големој тузи са непрежаљеним супругом и оцем; наше правништво и наша још доста сиромашна правна књижевност губе у покојнику једнога од својих најспремнијих и највишевијих представника и од веома плодних привокласних литерарних радника а такви се велики и осетни губитци веома споро и тешко накнађују. Нека је Авдри лака српска земља и светао спомен, чак му већ на жалост није уђено да доживи коначан тријумф и васкрс нашега племена.

Гига Гершић.

(Колико је широка срца и уздигнут над обичним ситним страстима г. Гершић може се оценити по томе, што он посвећује Андри Ђорђевићу овакав леп панегирик и ако је познато, да је пок. Андри као министар просвете имао тако мало пажње према својем бившем професору, да га је као ректора вел. школе позивао на одговор због тога, што није хтео да казни ђаке, који су Пашићу у пожаревачком затвору честитали нову годину, а нарочито и због тога, што је Гершић и у то доба отворено исповедио своје русофилство, одлазио у руско посланство и руски му посланик долазио у посету итд. И после позивања на одговор Андри је најзад Гершића збацио с ректорства и на крива ни дужна ставио у пензију и тако одузео Великој Школи једнога од најбољих професора. И Гершић то све заборавља и одаје хвалу покојнику; то је у нас, који смо злопамтила и тешко прашгамо томења и увреде, свакако велика реткост.

Унапређење

— Наш извештај —

Ниш, 24. окт.

У министарству војном ради се енергично на унапређењу и одликовању официра. Ваш дописник је сазнао да

ће међу првима бити одликован и унапређен мајор Свет. Ђукић.

РАБОШ

— Густав Голија —

Појео је два — сомуна,
Опет дошо' до Земуна
Густав Голија

Стоји Србија

На обали бујне Саве,
Бујне Саве, ал' кржаве.

Арбод.

Браћа Бекстон

— Долазак у Солун —

Солун, 25. окт.

Овде се чине увелико припреме за дочек Браће Бекстона.

У владајућим круговима у Атини придају велики политички значај овој доласку.

Пусте жеље

Париз, 16. окт.

„Дељи Њус“ дознаје из Берлина, преко Копенхагена, да је цар Вилем категорички наредио, да се освоји француско престаниште Кале, па ма колико жртва то стало. Зато Немци покушавају својом силом да развију отпор савезника у северној Француској и на белгијској граници. Ова најновија Вилемова фантазија стала је његову војску већ огромних жртва. Против ње успешно операше сва белгијска војска; заједно са енглеским и индиским трупама и француско лево крило. Сви су изгледи, да ће и овај Вилемов план претрпети фијаско, као и план о заузећу Париза, а нарочито Нансија, где је Вилем својим очима гледао пораз своје војске на челу које је мислио ући у варош.

Поћорек смењен

Париз, 25. окт.

Према вестима које овамо стижу, бечки листови доносе, да ће генерал Ауфенберг постати главни командант Босне на место генерала Поћорек.

У Кенигсбергу

Букурешт, 25. окт.

По једној депеши, која је стигла преко Беча, немачки цар је напустио главни штаб и отпутовао је у Кенигсберг.

Овом напуштању главног штаба придаје се велики значај

Ђорђе Гелчић

Конференција са румунским државницима.

Букурешт, 25. окт.

(Јон) Овамо се већ неколико дана бави угледни српски државник и бивши министар Ђорђе Гелчић. Г. Ђ. Гелчић је са најугледнијим румунским државницима одржао неколико важних конференција. У дозри информисаним круговима се доводи у везу са најновијим обртом у догађајима и држањем Румуније.

Румунија и Бугарска

— Повратак г. Радева —

Букурешт, 25. окт.

С. Радев, бугарски посланик на Букурешком двору, повратио се из Софије, где је био отпутовао ради инструкција. Одмах по своме повратку, Радев је посетио министра председника г. Братјана.

Из Енглеске

Отварање парламента

Петроград, 25. окт.

Отварање енглеског парламента утврђено је за 11. новембар (по нов.)

Влада је већ спремила потребне зак. предлоге које ће изнети пред парламент. Међу првим предлозима биће о влашћењу за зајам од 500 милиона фунти стерлинга.

Сутра „Стража“ доноси „ЈУРИШ НА МАЧКОВОМ КАМЕНУ“

Промене у Бугарској

— Одступање Радославова —

Софија, 25. октобра.

Рат руско-турски изазвао је овде велике промене у политичкој ситуацији. У редовима свију политичких странака осећа се покрет против данашње владе и њеног „неутралног“ држања. Ових дана одржане се збор свију опозиционих странака, на којој ће се осудати држање владе. У дворским круговима се јавно говори како предстоји одступање кабинета др. Радославова, У истим круговима, кружи глас, да је престолонаследник Борис, успео да придобије краља за своје политичко гледиште. Као најозбиљнији кандидат за шефа нове владе спомиње се Људсканов, бивши министар, који је познат као један од највећих русофила. Као министар иностраних дела дошао би г. М. Маџаров, посланик у Петрограду.

Генерал Ратко

— Повратак на старо место —

СОФИЈА, 25. октобра.

Како вест о одступању данашњег Радославовљевог Кабинета узима све шире размере, и како се о одступању говори као о свршеној ствари, почело се је говорити и о великим променама међу руским заступницима на европским дворовима. Међу првима биће смењени посланици у Берлину, Бечу и Цариграду.

Г. Маџарова, који је најозбиљнији кандидат за министар иностраних дела, заменуо би генерал Ратко, која би у том случају напустио свој положај у руској војсци.

Савет

— Под председништвом султана —

Цариград, 25. октобра.

Под председништвом Султана одржана је министарска седница на којој се решавало о одговору на енглеско-француску ноту, поводом напада турске флоте на руске вароши, Кругови блиски Порти држе да ће одговор бити задовољавајући, и да ће доћи до мирног решења руско-турског сукоба. Овој седници присуствовао је и престолонаследник Јусуф Изедин и председници Парламента и Сената.

— Код великог везира и Талат-беја —

Одмах после седнице, великог везира и Талат-беја посетили су немачки посланик барон Вангенхајм и аустроугарски посланик, маркиз Палавичини. Турски државници су са њима дуго конферисали.

Побуна у Прагу

— Сукоб између војника и грађана —

Букурешт, 20. октобра.

Између војске, која се налази у Прагу и нерасељеног грађанства дошло је до туча, услед терора, који врши војска. Услед овога дошло је до оштрог сукоба између врховне команде и команданта трупа у Прагу. Говори се да ће командант бити смењен.

ФЕЛТОН

У коњском фургоњу

Од Сталаћа до Београда

Мислио сам и ја о седењу али не баш толико колико су даме мислиле. Ја сам био бацио око на цегере г-ђе Дане и г-ђе Матилде. Па као велим њима: седите ви а ја ћу да чувам цегере кољко да се не изгубе. Отуд, одовуд што рекли наши, оклевамо мало, па и ми седосмо на под, један поред другог. Истина имало је прашине с прста, али ништа не мари. Ја сам сео између цегера и г-ђе Дане, оно није баш због кајмака или свињске шницле, него знате колико да ми је ту да парим очи.

Јаој, мајко! Тек што смо сели, а ово поче кољница (буве да дејствују! Ја мислим на највећу швапски јуриш на Церу није био раван овиме. То

само гамиже као рој. Е, рекох г-ђици Мвла ако сад останем жив, живећу сто година! А зашто? питала ме је она. Како зашто? Кољница врши јуриш по моме телу!

— Море добро је, кад нема само пешака! (вашака) добиши један артиљерац војник.

Да би мало утешила себе Бели је отпочео да пеза песму: Ти си Даро испеглала блузу Па се млада шећеш по Бирцузу Наравно ја сам одмах мислио на цегер па сам одмах на исти глас клепао стихове:

Госпа Дана спремила ракије Али не јоште да се пије Бели је певао даље:

Ајде да звезде бројимо а ја сам додавао:

Лепа Дано цегере отвори Да ракија мало проговори.

Изгледа да сам овим стихом успео. Г-ђа Дана је пружиала и стакло с ракијом и чашицу и све нас редом мало освежила. И тако сам ја за сва-

ки хранљиви артикал клепао стихове.

Очи су ти ко у виле красне Шницле свињске изврсно су масне

То је било за шницлу а за јабуке:

А јабука као ти румена Треба до сад да је поједена

После смо певали за кајмак, и оно остало, све док нисмо уништили. Док смо ми овако лепо певали и забављали се у коњском фургоњу, дотле су се два војника свађала у вагону. Један је од ових сељак по занимању а други је грађанин. Обојица су негде позадини, у ладовници. Сељак је пребацивао њифтама, како не иду у рат док се гдџа свуда виђа па и на Мачковом Камену, дотле ви њифте шеткате се по Београду. И за нас сад нема места у вагону, љутио се сељак. Па ако ти најје право ти води жеље-ницлу на Торлак нека јој опале 25 по туру, добацио му

је њифта, и сеља се ућута. После су опет споразумели и певали су заједно. А ми? бејасмо сустали и од певања и од јела, па се ми прунисмо као рибе на под. Али смо предходно подметнули хартију у месту чаршава и онда легли. Али куд се може заспати кољница јуриша сваки час, један наслонио главу на леђа другог комшије, други опет, легао ми на ноге, трећи ме боду главом у раме, што наравно исто то и ја чиним. Куњали смо тако један сат па опет устадосмо, певамо, играмо фоте, оно „Јао боли ме срце, ал' оћеш! таман дође на мене ред, јер ја сам био „цвет“ боца, па неког Золело срце за боцом, и тек што рекох: јао! а оно један трећолозивац што чува пругу бабну каменцом о вагон: дум! Шта ти је?

— Бије гелџа каменцом у вагон и вели: е бре немој да

лармаш вође!

Почеше сви да протествују али онзј се већ изгубио. Ми продужисмо игру и даље само што смо после играли у место цвећа, поште. Па некако сваки је најволео да буде Драч у Албанији тамо код Есад Паше, јер је он сад наш највећи пријатељ, али ја сам то прва изабрао, за сваку сигурност да кидам тамо. Са испресованим капутита, фиксованим рукама, црве као угљен а тако исто и лице с гужваном физиономијом, стигли смо у последњу станицу. На тошчидерској чесми смо се умилли и освежили. И тако смо ми путовали у коњском фургоњу али је било занимљиво.

Претплата на „Стражу“ стаје једна

ЧУВЕНИ СА ЈЕВ-
ТИНОЋОМ И БО-
ГАТИМ ИЗБОРОМ
НОВИ
МОДЕ САЛОН

ЖЕНСКИХ ШЕШИРА и разкоз материјала

почео продају колекција добивених за ову сезону. Модискињама знатан рабат. Оправке врши по спуштеној цени. Стан у дворишту Краља Милана улица бр. 120, идући „Славији“ — у сопственој кући.
С. М. ЛАЗАРЕВИЋ 2-5

Књижара КОСТЕ В. ИЛИЋА

ПРЕКО ПУТА
НОВОГ ДЂОРА

ОТВОРЕНА ЈЕ СТАЛНО,
Књижарима, г. учитељима за књиге
препоручује се. 389 3-5

Издаје се добар кост
у приватној кући, а може се добити и ван куће, обратити се Крунска ул. бр. 66. за скромну цену. Примам на прање и пеглање веш, који ћу тачно, брзо и исправно израђивати за врло скромну цену.
ПОПОВИЋКА
400 3-3 Крунска бр. 66.

У кафани „2ва Јелеха“
Скадарлија
преко целог дана точи се свеже пиво (чаша 0-20, кригла 0-30 п. д.) Велики избор природног пића и српских мезелука. — Услуга брза и тачна.
413 1-3

Отворен је подрум „Касина“
Има на лагеру велику количину природног пића као: вина, добре комолице и француског коњака. На већим количинама даје се попуст.
409, 4-5

Уничких производа и других
ДЕЛИКАТЕСА
ПРЕПОРУЧУЈЕ РАДЊА
ЈОВАНКЕ ГРУЉИЋ
Сремска улица до кафане
„Мали Бојник“
Нарочито препоручује увек све-
жег печења, кобасица, саламе, сал-
фаладе, дебреџинера, шунке, сла-
вине, сира (кашкавала), српског
сира. Цене су солидне, а услуга
у свему брза и тачна.
310 3-10

Најбољих?
Штофова, Кринера, Астрганга, Сомота, Порхета као и разних артикала за јесењу и зимску сезону у ванредном великом избору
ПОМОДНА ТРГОВИНА **Браћа Х. Јабај код „Круке“**
Кнез Михајлова улица бр. 33.
преко пута „Гранд Хотела“ — Београд
510 1-5

ГОТОВО ЈЕ И
Друго издање
САСВИМ ДОПУЊЕНА — СА СВИМА МЕСТИМА
Целокупна карта
Европског ратишта
Цена) једнобојна ТРИ ГРОША
комаду) у бојама ЈЕДАН ДИНАР
Књижара КОСТЕ В. ИЛИЋА
преко пута Новог Двора
Новац треба уа поручбину слати.
397 4-10

СЛАВСКИ КОЛАЧИ
и све врсте послатица могу се поручити у „З Д Р А В Љ А К У“ на 408 Теразијама. 3-3

На зимовник
КОЗЕ и ОВЦЕ примају на зимовник. Имам празовита јарца, добре расе. Ко има козе нека доведе ради оплођења. Имам и
МЕДА У САЂУ ПЛАНИНСКОГ
коме треба нека похита. Тако исто имам повећу количину парадајаза у флашама добро укуваног на продају.
МИЛ. ПАЈЕВИЋ
1-3 економ — пчелар Московска ул. бр. 45.

Карбит
продаје само Ни-
кола Јовановић
код старог те-
леграфа у Бео-
граду. 402 3-3

Кошуља и Гаџа
Чарапа, Унтерцига, Шлофи-
јанки и разне платнарске робе,
продаје најјевтиније и најсо-
лидније, (шаље и на доплату).
Мегаш и Благојевића
Београд—Теразије
390 9-10

Печаторезачка радња
ИЗ БЕОГРАДА
Мирка Ерленвајна
Обреновац улица преко пута „Руског Цара“ у Нишу
прима поручбине штамбиља и печата. Гравира златне и сребрне ствари израђује брзо и солидно по уме-
реној цени. На захтев шље свој илустровани
ценовник.
000 1-5

Карте европског војшта издање Српског Црв. Крста два листа цена за Београд 1-20. За унутрашњост са поштарином 1-60. На платну за Београд 3-20, а за унутрашњост 3-80. Новац треба унапред послати Издавачкој књижарници Геце Кона Кнез Михајлова ул. бр. 1.
406, 4-10

Позоришна Кафана
— ВАСИНА УЛИЦА —
Полпуно је реновирана и пре-
поручује се поштованим посе-
тиоцима.
Нарочито препоручујем своје
добро пиће.
С поштовањем
407, 4-5 Милош Ђ. Николић

Модерно ка-
набе гра-
жи да ку-
ши Уреди.
„Страже“

КРАЉЕВСКО ПОВЛАШЋЕНА
Српска фабрика стакла
у Параћину
Има на стоваришту све врсте простог и
финог стакла за домаћу потребу, а тако
исто и медацинског за апотеке.
403 4-5

ШТАМПАРИЈА

Драг. Грегорића и Друга

БЕОГРАД   Космајска улица бр. 22.   БЕОГРАД

Препоручује се поштованом грађанству за израду сваковрсног штампарског посла као: ча-
сописа, циркулара, вињета, свадбених позивница, вереничних карти, посмртних листа
Штампарија је снабдевена са најмодернијим новим словима, шарама и ликијама.
Штампарија је снабдевена са четири штампарске машине и две СЕЦ МАШИНЕ за слагање, да би могла сваки посао изградити на потпуно
задовољство пошт. своје муштерије.

Израда је чиста и брза, — Цена умерена.